

Styre: Universitetsstyret

Styresak: 101/20

Møtedato: 24.09.2020

Dato: 04.09.2020

Arkivsaknr: 2019/2171

Politikk for åpen vitenskap ved Universitetet i Bergen

Henvisning til bakgrunnsdokumenter

- Nasjonale mål og retningslinjer for åpen tilgang til vitenskapelige publikasjoner
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nasjonale-mal-og-retningslinjer-for-åpen-tilgang-til-vitenskapelige-artikler/id2567591/>
- Nasjonal strategi for tilgjengeliggjøring og deling av forskningsdata
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nasjonal-strategi-for-tilgjengeliggjøring-og-deling-av-forskningsdata/id2582412/>
- Forskningsrådets policy for åpen forskning
<https://www.forskningsradet.no/siteassets/tall-og-statistikk-seksjonen/apen-forskning/nfr-policy-åpen-forskning-norsk-ny.pdf>
- EU - Open innovation, open science, open to the world - a vision for Europe
<https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/open-innovation-open-science-open-world-vision-europe>

Saken gjelder:

Det er en internasjonal forskningspolitisk målsetting at resultatene av offentlig finansiert forskning skal være åpent tilgjengelige. Det pågår en rekke prosesser nasjonalt og internasjonalt knyttet til åpen vitenskap og Kunnskapsdepartementet forventer at UiB har stor oppmerksomhet på dette framover. Ved UiB er det et behov for å etablere en politikk for åpen vitenskap for å samordne tjenester og utvikle kompetanse for å kunne møte nye forventninger og krav. En styringsgruppe for åpen vitenskap ble nedsatt i august 2019. Styringsgruppen har utarbeidet en politikk for åpen vitenskap for UiB og anbefalt videre oppfølging av arbeidet.

Forslag til vedtak:

Universitetsstyret vedtar politikk for åpen vitenskap ved Universitetet i Bergen

Kjell Bernstrøm
Universitetsdirektør

04.09.2020/Arne R. Ramslien, Bjug Bøyum, Anne Fjellbirkeland, Tormod Eismann Strømme, Maria-Carme Torres Calvo (bibl.dir), Benedicte Løseth (avd.dir)

Vedlegg:

1. Saksframstilling
2. Utkast til Politikk for åpen vitenskap ved Universitetet i Bergen

Saksframstilling

Styre:
Universitetsstyret

Styresak:
101/20

Møtedato:
24.09.2020

Arkivsaksnr:
2019/2171

Politikk for åpen vitenskap ved Universitetet i Bergen

Bakgrunn

9. august 2019 ble det nedsatt en styringsgruppe for åpen vitenskap ved UiB ledet av prorektor Margareth Hagen. Styringsgruppen har utarbeidet en politikk for åpen vitenskap og en plan for oppfølging av politikken.

Det er en sentral forskningspolitisk målsetting at resultatene av offentlig finansiert forskning skal være åpent tilgjengelige. Lenge har krav og retningslinjer vært knyttet til tilgjengeliggjøring av vitenskapelige publikasjoner og forskningsdata, men i de senere år er det en økende forventning om at også andre deler av forskningsprosessen, samt tilgang til læringsressurser, skal åpnes opp. Det er derfor et behov for å etablere en politikk for å samordne tjenester og utvikle kompetanse i organisasjonen for å kunne møte nye forventninger og krav til åpen vitenskap. Åpen vitenskap er vitenskapelig praksis hvor prosesser og resultater er åpent tilgjengelige under vilkår som fremmer deling, utnyttelse, samarbeid og samfunnsansvar. Begrepet åpen vitenskap omfatter hele forskningsprosessen og brukes om metoder, data, programvare, kode og resultater. Begrepene åpen vitenskap og åpen forskning blir ofte brukt parallelt, men begrepet åpen vitenskap er her valgt for å signalisere at politikken omfatter både forskning, utdanning og formidling som skjer ved UiB.

Forventninger og krav fra myndigheter og finansierer legger føringer for UiBs videre arbeid med åpen vitenskap. Kunnskapsdepartementet skriver i etatsstyringsbrevet til UiB som ble behandlet i styresak 77/20, http://ekstern.filer.uib.no/ledelse/universitetsstyret/2020/2020-08-27/S_77-20Etatsstyring_tilbakemelding.pdf, at de forventer at institusjonene har stor oppmerksomhet på åpen tilgang til forskningsresultater og tilgjengeliggjøring og deling av data. I 2017 vedtok regjeringen *Nasjonale mål og retningslinjer for åpen tilgang til vitenskapelige artikler*, med målsetning om at alle norske vitenskapelige artikler skal være åpent tilgjengelige innen 2024. I *Nasjonal strategi for tilgjengeliggjøring og deling av forskningsdata* slår regjeringen fast at forskningsdata skal tilrettelegges for åpen tilgang dersom ingen legitime hensyn står i veien. Forskningsrådet har siden 2013 stilt krav om at alle vitenskapelige artikler som er resultat av forskning helt eller delvis finansiert av Forskningsrådet skal være åpent tilgjengelige. Forskningsrådet stiller også krav til at forskningsdata skal være så åpne som mulig, og at det skal utarbeides datahåndteringsplaner for prosjekt. Tilsvarende krav blir stilt i EUs rammeprogram Horisont 2020. I 2020 vedtok Forskningsrådet en policy for åpen forskning som i tillegg til åpen tilgang til publikasjoner og forskningsdata, omfatter områder som innovasjon og folkeforskning. For nye utlysninger fra Forskningsrådet fra og med 2021, vil kravene i Plan S gjøres gjeldende. Under Plan S må artikler gjøres umiddelbart åpent tilgjengelige ved publisering, med en åpen lisens. EUs nye rammeprogram Horisont Europa, vil også ha et sterkere fokus på åpen vitenskap blant annet gjennom videreutvikling av European Open Science Cloud (EOSC).

UiBs politikk for åpen vitenskap er basert på prinsippet om at forskning og forskningsprosesser skal være «så åpne som mulig, så lukkede som nødvendig». Det vil si at forskning og forskningsprosesser skal gjøres åpent tilgjengelige med mindre legitime

hensyn som sikkerhet, personvern, juridiske forhold eller konkurransehensyn står i veien. UiBs politikk for åpen vitenskap omfatter åpen tilgang til vitenskapelige publikasjoner og resultater av kunstnerisk utviklingsarbeid, åpen tilgang til forskningsdata, åpen innovasjon, åpne læringsressurser og folkeforskning. Åpen tilgang til vitenskapelige publikasjoner og forskningsdata har lenge vært sentrale forskningspolitiske tema og er omfattet av nasjonale og internasjonale retningslinjer. Samtidig er det et økende fokus på åpen innovasjon og folkeforskning som krever videre avklaringer og opphavsrettslige reguleringer. Åpne læringsressurser knytter seg til UiBs utdanning og formidling. UiB vil i oppfølgingen av politikken legge til rette for at UiBs ansatte og studenter får relevant opplæring og veiledning i prinsippene for åpen vitenskap og får mulighet til eksperimentering og utprøving av nye praksiser.

Status ved UiB

UiBs politikk for åpen vitenskap bygger videre på eksisterende tiltak og tjenester for åpen tilgang til forskningsresultater ved institusjonen. Samtidig er det viktig å styrke dette arbeidet og sette det inn i en bredere kontekst for åpen vitenskap. UiB har siden 2012 hatt en politikk for åpen tilgang til vitenskapelige publikasjoner. I 2019 ble det vedtatt en instruks med krav om at ansatte må laste opp en fulltekst av artikler i Cristin, slik at de om mulig kan bli gjort åpent tilgjengelige. UiB har tilrettelagt for åpen tilgjengeliggjøring av vitenskapelige publikasjoner og forskningsdata gjennom de institusjonelle arkivene, Bergen Open Research Archive (BORA) og UiB Open Research Data. Fra 2013 har UiB hatt en budsjettpost for å gi forskere støtte til betaling av kostnader ved åpen publisering. I tråd med signaler fra regjeringen har det i løpet av 2019, blitt framforhandlet flere nasjonale konsortieavtaler med forlag som inkluderer åpen publisering. Disse avtalene medvirker til å øke graden av åpen publisering og er i tråd med kravene om overgangsavtaler for åpen publisering under Plan S. I fagmiljøene foregår det viktig utviklings- og tilretteleggingsarbeid for åpen vitenskap. Universitetsbiblioteket tilbyr kurs og veiledning i spørsmål knyttet til åpen tilgjengeliggjøring av publikasjoner, samt lagring og deling av åpne forskningsdata.

Oppfølging

Styringsgruppen anbefaler at Forskningsutvalget ved UiB får et hovedansvar for å koordinere det videre arbeidet med å følge opp politikken for åpen vitenskap. Ansvar for de enkelte underdelene i politikken blir fordelt i linjen i tråd med eksisterende ansvarsområder, samtidig som oppfølging av politikken for åpen vitenskap må skje i samarbeid med relevante avdelinger, fagmiljøer og ressurspersoner.

Universitetsbiblioteket får ansvar for å følge opp lokalt og nasjonalt arbeidet med åpen tilgang til vitenskapelige publikasjoner og resultater av kunstnerisk utviklingsarbeid. Videre får Universitetsbiblioteket ansvar for å følge opp arbeidet med åpne forskningsdata, i samarbeid med Forsknings- og innovasjonsavdelingen og IT-avdelingen. Ansvar for oppfølging av arbeidet med åpne læringsressurser legges til UiB læringslab, i samarbeid med Universitetsbiblioteket og andre relevante enheter og fagmiljøer ved UiB. Oppfølging av åpen innovasjon og folkeforskning blir lagt til Forsknings- og innovasjonsavdelingen.

Universitetsdirektøren sine kommentarer

Universitetet i Bergen skal bidra til å realisere prinsippene for åpen vitenskap og strekke seg for å gjøre egen forskning og forskningsbaserte læringsressurser tilgjengelig for gjenbruk. For å oppnå dette, må institusjonen ha gode rammer og retningslinjer for håndtering og tilgjengeliggjøring av vitenskapelige publikasjoner og kunstnerisk utviklingsarbeid, åpne vitenskapelige data, og forskningsbasert undervisningsmaterieell. I tillegg er det en ambisjon at UiBs ansatte skal ha gode rammer for å kunne fremme- og videreutvikle idéer med

innovasjonspotensiale, og for å kunne inkludere data frambragt av medborgere i egne forskningsprosjekter.

Ved å vedta en politikk for åpen vitenskap, får Universitetet i Bergen etablert nødvendige rammer for kompetanseutvikling og samordning av lokale eller nasjonale infrastrukturer og tjenester. Det vil kreve bred involvering av UiBs ansatte og ledelse for å realisere ambisjonene i politikken. Universitetsbiblioteket, Forsknings- og innovasjonsavdelingen og UiB læringslab vil få et særskilt ansvar for oppfølging og samarbeid med aktuelle enheter og miljøer i tiden framover. Politikken vil bli gjennomgått og eventuelt justert med jevne mellomrom. Forskningsutvalget vil fungere som styringsgruppe for det interne arbeidet knyttet til oppfølging av politikken.

04.09.2020/ Arne R. Ramslie, Bjug Bøyum, Anne Fjellbirkeland, Tormod Eismann
Strømme, Maria-Carme Torres Calvo (bibl.dir), Benedicte Løseth (avd.dir)

Politikk for åpen vitenskap ved Universitetet i Bergen

Åpenhet, transparens og deling av kunnskap er grunnleggende for Universitetet i Bergen. Teknologiske endringer og økt digitalisering har skapt nye muligheter for forskning, utdanning, innovasjon og kunstnerisk utviklingsarbeid

Åpen vitenskap er vitenskapelig praksis hvor prosesser og resultater er åpent tilgjengelige under vilkår som fremmer deling, utnyttelse, samarbeid og samfunnsansvar. Begrepet åpen vitenskap omfatter hele forskningsprosessen og brukes om metoder, data, programvare, kode og resultater. Åpen vitenskap representerer en endring i hvordan forskning¹ blir utført, hvordan forskere samarbeider og hvordan forskningen blir delt og organisert.

Åpen vitenskap er viktig både for kunnskapsutvikling, for å sikre forskningens integritet og for å øke forskningens tilgjengelighet. Gjennom økt samarbeid om og gjenbruk av data, metoder og prosesser kan forskningsprosessen gjøres mer effektiv. Samtidig vil tilgang til underliggende data og metode gjøre det enklere å etterprøve og reprodusere forskningsresultater og slik styrke tilliten til forskningen. Lik tilgang til forskningsresultater er demokratiserende for det globale forskersamfunnet og skal sikre et kritisk kunnskapsgrunnlag i et demokratisk samfunn.

Forskere, institusjoner, myndigheter, finansører, næringsliv og allmennheten er alle interessenter i åpen vitenskap. Både EU og Forskningsrådet har utformet retningslinjer for åpen vitenskap og regjeringen har vedtatt retningslinjer for tilgjengeliggjøring av forskningsdata og vitenskapelige artikler som legger premisser for UiBs aktiviteter.²

UiBs politikk for åpen vitenskap er basert på prinsippet om at forskning og forskningsprosesser skal være «så åpne som mulig, så lukkede som nødvendig». Det vil si at forskning og forskningsprosesser skal gjøres åpent tilgjengelige med mindre legitime hensyn som sikkerhet, personvern, juridiske forhold eller konkurransehensyn står i veien.

UiBs politikk for åpen vitenskap omfatter åpen tilgang til vitenskapelige publikasjoner og resultater av kunstnerisk utviklingsarbeid, åpen tilgang til forskningsdata, åpen innovasjon, åpne læringsressurser og folkeforskning.

UiB vil legge til rette for at UiBs ansatte og studenter får relevant opplæring og veiledning i prinsippene for åpen vitenskap og får mulighet til eksperimentering og utprøving av nye praksiser.

UiBs politikk for åpen vitenskap gjelder for forskning, utdanning og formidling som skjer ved UiB. Prinsippene for åpen vitenskap skal legges til grunn for alt forskningssamarbeid UiB deltar i.

¹ Forskning inkluderer her også kunstnerisk utviklingsarbeid

² [Nasjonale mål og retningslinjer for åpen tilgang til vitenskapelige publikasjoner](#)

- [Nasjonal strategi for tilgjengeliggjøring og deling av forskningsdata](#)

- [Forskningsrådets policy for åpen forskning](#)

- [Open innovation, open science, open to the world - a vision for Europe](#)

Åpen tilgang til vitenskapelige publikasjoner og resultater av kunstnerisk utviklingsarbeid

Tilgang til pålitelig kunnskap er en viktig forutsetning for et velfungerende demokrati og fri meningsutveksling. Åpen tilgang til vitenskapelige publikasjoner og resultater av fagfellevurdert kunstnerisk utviklingsarbeid bidrar til at forskning og kunnskap kan deles, spres og utnyttes av forskere, institusjoner og samfunns- og næringsliv.

Universitetet i Bergen har som mål at vitenskapelige publikasjoner skal være åpent tilgjengelige. Vitenskapelige artikler skal gjøres åpent tilgjengelige enten i publiseringskanaler med åpen tilgang eller i åpne vitenarkiv. Det er også et mål å gjøre monografier, antologiartikler og resultater av kunstnerisk utviklingsarbeid, åpent tilgjengelige.

UiB skal i nasjonale og internasjonale nettverk og samarbeid fremme åpen tilgang til vitenskapelige publikasjoner. UiB skal arbeide for at det utvikles infrastrukturer der åpen tilgang kan realiseres med minst mulig administrasjon for den enkelte ansatte.

UiB har følgende prinsipper for åpen tilgang til vitenskapelige publikasjoner og resultater av kunstnerisk utviklingsarbeid:

- UiBs ansatte skal laste opp sine vitenskapelige artikler i Cristin, slik at de om mulig kan tilgjengeliggjøres i et egnet vitenarkiv. Versjonen av artikler som lastes opp skal være en antatt, fagfellevurdert versjon. Kravet omfatter foreløpig bare vitenskapelige artikler, men ansatte oppfordres til å også deponere vitenskapelige monografier og antologiartikler.
- UiB skal bidra til at ansatte kan gjøre sine resultater av kunstnerisk utviklingsarbeid åpent tilgjengelige.
- UiBs ansatte og studenter skal ha tilgang til relevant opplæring og veiledning i åpen publisering.
- I valget mellom faglig likeverdige publiseringskanaler, skal ansatte publisere i de kanaler som gir åpnest mulig tilgang til publikasjonen, enten ved at kanalen gir åpen tilgang på egen plattform eller ved at kanalen tillater åpen tilgjengeliggjøring i et vitenarkiv.
- UiB skal i forhandlinger med forlag ha som mål at avtalene fremmer åpen tilgang til vitenskapelige artikler
- UiB skal gjennom nasjonalt og internasjonalt samarbeid arbeide for en økonomisk bærekraftig overgang fra en abonnementsmodell til en åpen og velfungerende publiseringsmodell.
- Publikasjoner som er resultat av eksterntfinansierte prosjekt, skal følge de retningslinjer og krav til åpen tilgang som er stilt av finansørene. UiB skal samtidig arbeide for at de som finansierer forskning ved institusjonen slutter seg til UiBs prinsipper for åpen tilgang til vitenskapelige publikasjoner.
- UiB skal legge til rette for åpen tilgang til vitenskapelige publikasjoner gjennom det åpne vitenarkivet Bergen Open Research Archive (BORA), gjennom drift av åpne tidsskrift og gjennom støtte til betaling av åpen publisering av artikler og bøker.
- Masterstudenter og ph.d.-kandidater oppfordres til å gjøre sine masteroppgaver og ph.d.-arbeider åpent tilgjengelige i BORA, her under tilgjengeliggjøring på et senere tidspunkt når hensyn til publisering og pågående forskning tilsier det.

Åpen tilgang til forskningsdata

Innhenting, bearbeiding, analyse og produksjon av forskningsdata er en grunnleggende og omfattende del av UiBs virke. Forskningsdata utgjør en stor verdi for institusjonen og samfunnet for øvrig, og det er viktig at disse deles så åpent som mulig mellom fagdisipliner, teknologier og sektorer, innenfor gjeldende lovverk.

Universitetet i Bergen har som mål at data som er et resultat av de ansattes forskningsaktivitet, skal klargjøres og tilgjengeliggjøres for gjenbruk, i tråd med FAIR-prinsippene³. Ansatte oppfordres til å gjøre data tilgjengelig så tidlig som mulig i forskningsprosessen. Lagring og tilgjengeliggjøring skal gjøres i tråd med relevante juridiske rammer som personvern, informasjonssikkerhet, forretningshemmeligheter og immaterielle rettigheter (IPR).

UiB skal i nasjonale og internasjonale nettverk og samarbeid fremme åpen tilgang til forskningsdata og FAIR-prinsippene.

UiB har følgende prinsipper for åpen tilgang til forskningsdata:

- Forskningsdata bør håndteres og tilgjengeliggjøres slik at verdiene i dataene kan utnyttes best mulig⁴.
- Beslutning om arkivering og tilrettelegging av forskningsdata må tas i forskerfellesskapene.
- UiBs ansatte og studenter skal ha tilgang til relevant opplæring og veiledning i håndtering av forskningsdata.
- Alle forskningsprosjekter som ledes fra UiB skal ha en datahåndteringsplan.
- UiBs ansatte skal ha tilgang til analyse- og lagringsløsninger som sikrer tilstrekkelig skjerming ved håndtering av sensitive data, og til arkivløsninger som sikrer at dataene er bevart og tilgjengeliggjort for framtidig deling.
- UiB skal legge til rette for lagring og deling av åpne, ikke sensitive forskningsdata gjennom det generiske arkivverktøyet UiB Open Research Data. For data som må skjermes underveis i forskningsprosessen og for alle typer sensitive data som ikke kan deles åpent, legger UiB til rette gjennom UiBs tjeneste for innsamling og analyse av sensitive data, SAFE.
- Studenter og ph.d.-kandidater oppfordres til å gjøre forskningsdataene sine tilgjengelige ved innlevering av masteroppgaver og ph.d.-arbeid.
- UiBs fagmiljøer skal bidra til å utvikle gode løsninger for arkivering og tilgjengeliggjøring av forskningsdata på sine fagfelt.

³ [FAIR: Findable, Accessible, Interoperable, Reusable](#)

⁴ Kulepunkt en og to er nasjonale prinsipper: Nasjonal strategi for deling for tilgjengeliggjøring og deling av forskningsdata

Åpen innovasjon

Åpen innovasjon er ide- og kunnskapsutveksling som foregår på tvers av virksomheter, sektorer og interessentgrupper med formål å utvikle nye produkter, nye tjenester og praksisformer. Dette innebærer at innovasjonsprosesser ikke skjer i lukkede prosjekter, men organiseres i åpent samspill mellom ulike aktører.

Siden åpen innovasjon er relativt nytt i universitets- og høgskolesektoren, vil kunnskapsbygging og utvikling av praksisformer stå sentralt i UiBs tilnærming.

UiB skal fremme åpen innovasjon i nasjonale og internasjonale samarbeid og nettverk.

UiB skal:

- Aktivt utnytte potensialet som ligger i samarbeid og UiBs kunnskapsklynger, deltakelse i ulike næringsklynger og i samarbeid med næringslivsaktører og offentlig sektor for øvrig.
- Aktivt delta i og utnytte nye virkemidler som utvikles for å øke åpenhet i innovasjonsprosesser fra Forskningsrådet, Innovasjon Norge, EU, Diku og andre.
- Synliggjøre og stimulere til interesse for og kunnskap om åpen innovasjon i egen organisasjon, gjennom fakultetene og i etablerte fora for nyskaping.
- Inkorporere prinsipper for åpenhet i tiltak for kulturbygging og praksis for innovasjon i organisasjonen.
- sikre at immaterielle rettigheter blir ivaretatt i åpne innovasjonsprosesser der UiB deltar.

Åpne læringsressurser

Åpne læringsressurser er en del av universitetets vitenskapelige produksjon og viktig for kunnskapsformidling. Universitetet i Bergen har som mål at ansatte og studenter skal lage, publisere og bruke åpne læringsressurser som en integrert del av den forskningsbaserte undervisningen. Med åpne læringsressurser menes her ressurser utviklet for undervisningsformål som gjøres tilgjengelig i et digitalt format, og på en måte som tillater gjenbruk.

Åpne læringsressurser skal bidra til å forbedre undervisningen og styrke tilbudet av læringsmuligheter for alle.

UiB har følgende prinsipper for åpne læringsressurser:

- UiB skal implementere en digital plattform for deling av åpne og kvalitetssikrede læringsressurser.
- UiB skal implementere et tydelig regelverk for problemstillinger knyttet til kvalitetssikring, opphavsrett, personvern, deling og bruk av læringsressurser.
- UiB skal fremme en god delingskultur for læringsressurser for å styrke kvaliteten i undervisningen og for å styrke det nasjonale og internasjonale samarbeidet på tvers av institusjoner og fagmiljø.
- UiB skal legge til rette for at ansatte får nødvendig opplæring og kompetanse i opphavsrettslige og tekniske problemstillinger knyttet til lagring, publisering og deling av læringsressurser.
- UiB skal legge til rette for at ansatte kan dele sine læringsressurser og gjøre læringsressurser åpent tilgjengelige i de tilfeller der det ikke kommer i konflikt med faglige eller juridiske hensyn.
- UiBs ansatte skal påse at utforming, bruk og deling av åpne læringsressurser er i samsvar med institusjonens verdier og omdømme.

Folkeforskning

Folkeforskning skal gi medborgere større kunnskap om forskning, synliggjøre universitetet og styrke forskningen.

Folkeforskning er å engasjere og involvere enkeltindivider, grupper eller institusjoner som ikke har forskerbakgrunn i forskning, i samarbeid med forskere eller forskningsinstitusjoner. Aktiviteter kan være bidrag i innsamling og systematisering av data i FoU-prosjekter, eller initiativ til forskningsprosesser i samarbeid med forskere. Målet med arbeidet skal være å skape ny innsikt, men kan også være å bidra i innovasjon og utvikling av tjenestekvalitet, eller å spre kunnskap om forskning og vitenskap.

Universitetet i Bergen skal:

- ha en utprøvende tilnærming til nye samarbeidsformer med medborgere i forskningsprosesser
- stimulere interesse og gjøre folkeforskning kjent i fagmiljøene på universitetet
- bidra til å videreutvikle eksisterende samarbeid, og søke å utvide aktivitet til nye fagområder
- utnytte stimuleringsordninger i regi av Forskningsrådet og andre
- sikre at folkeforskning der UiB er involvert, tilfredsstillende krav og standarder for evidens, vitenskapelig metode, forskningsetikk o.a.
- utrede muligheten for å utvikle infrastruktur som legger til rette for innsamling og dokumentasjon av data i folkeforskningsprosjekt.